

УДК 342.5+42,7:351.95

Баєва Л.В.¹, Довга І.О.²

¹канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. Ю-319 НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ ОМБУДСМЕНА В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Прийняття Закону України «Про Національну поліцію» , стало новою епохою розвитку системи правоохоронної діяльності нашої держави. Відповідно до зазначеного Закону України Національна поліція служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Омбудсмен – незалежна посадова особа, що виступає своєрідним посередником в адміністративних спорах, здійснює контроль за додержанням прав людини та уповноважена з цією метою проводити розслідування щодо їх порушення. Омбудсмен є спеціальною посадовою особою, до його компетенції належить розгляд звернень громадян, іноземців та осіб без громадянства щодо порушення прав людини з боку державних органів та посадових осіб.

Сфера діяльності омбудсмана – відносини між громадянином і представниками державної влади (органами, посадовими і службовими особами). Справи, в яких громадяни взаємодіють між собою до компетенції омбудсмана не належать. Однією з важливих правових гарантій захисту прав людини в Україні є відповідальність тих хто їх порушив. Ефективність цієї гарантії визначається обсягом правової допомоги, який може бути наданий особі, і тим, як вона зможе користуватися своїми правами. В сучасний період обсяг правових засобів захисту прав людини значно розширено завдяки підключенню до національних і внутрішньодержавних 31 інститутів, а також органів системи міжнародної юрисдикції.

В Україні функції омбудсмана покладено на Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, що на постійній основі здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції. Виходячи з даного положення, на Уповноваженого покладено широке коло повноважень у різних сферах суспільного життя щодо контролю та захисту прав людини. Функціонування такого органу у державі є запорукою зміцнення законності та утвердження правової основи функціонування всієї системи державної влади на основі принципу визнання людини, її прав та інтересів головною соціальною цінністю.

Система контролю діяльності Національної поліції виступає в якості сукупності взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів, діяльність яких упорядкована за допомогою комплексу організаційних заходів, на основі збору, аналізу й узагальнення інформації про організаційні та трудові процеси в органах (підрозділах) Національної поліції. Так, у статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» визначено основні завдання поліції, а саме надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидія злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Виходячи з правового статусу Управління та, безпосередньо Відділу уповноважених Голови з питань контролю за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності (поліцейські омбудсмени), можна зробити наступні висновки.

Створення та функціонування інституту поліцейського омбудсмену є позитивними змінами у системі забезпечення захисту та охорони прав і свобод людини і громадянина, що відповідає загальній тенденції змін в Україні у даній сфері. Поліцейський омбудсмен є спеціалізованим омбудсменом в системі захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні, що функціонує у окремому підрозділі структури Національної поліції, а саме її Центральному органі управління (апараті).

Правовий статус поліцейського омбудсмену обумовлений завданнями, що нормативно покладені на Управління забезпечення прав людини. В той же час, інститут спеціалізованого омбудсмену передбачає певну незалежність в процесі здійснення своїх повноважень, що, в певній мірі, втрачається за визначенням правового статусу поліцейського омбудсмену, що наразі має місце в Україні.